

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/47/2021
Identifikačné číslo spisu: 5108214999
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:5108214999.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyň 1/ J. L., narodenej XX. L. XXXX, B. M. L., M. U. XXXX/XX a 2/ J. Č., narodenej XX. P. XXXX, B. M. L., M. P. XXX/XX, proti žalovaným 1/ Urbariát, pozemkové spoločenstvo, Kysucké Nové Mesto, Námestie slobody 184, IČO: 14 225 107, zastúpenému splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. Ing. Martin Chlapík s.r.o., Žilina, Sládkovičova 13, IČO: 47 253 339, 2/ - 389/ ostatným členom Urbariátu, pozemkového spoločenstva, Kysucké Nové Mesto, Námestie slobody 184, IČO: 14 225 107, 390/ GENEZIC trade, spol. s r.o., Žilina, Hričovská 191/8, IČO: 36 391 450, zastúpenej splnomocnenkyňou Karkó s.r.o., Žilina, Obchodná 8985/5A, IČO: 50 158 121, 391/ U. U., narodenému X. T. XXXX, B. M. L., R. U. XXXX/XX, zastúpenému splnomocnenkyňou Advokátska kancelária M Kojtalová, s.r.o., Žilina, Antona Bernoláka 51, IČO: 47 258 608, 392/ L. K., B. M. L., K. XXXX/XX, 393/ OCASPO, s. r. o., Kotrčiná Lúčka 116, IČO: 31 606 750, a 394/ HARD FOREST, s. r. o., Lopušné Pažite 20, IČO: 36 414 298, o určenie neexistencie práva, o dovolaniach žalovanej 390/ a žalovaného 391/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 23. februára 2021 sp. zn. 11Co/225/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 23. februára 2021 sp. zn. 11Co/225/2019 v potvrdzujúcej časti vo veci samej a v časti trov konania vo vzťahu k žalovaným 1/, 390/ a 391/ a rozsudok Okresného súdu Žilina z 26. júla 2018 č. k. 13C/133/2008-1711 vo vyhovujúcej časti a v časti trov prvoinštančného konania vo vzťahu k žalovaným 1/, 390/ a 391/, z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyne sa žalobou došlou Okresnému súdu Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“, predtým „súd prvého stupňa“) 19. júna 2008 v spojení s uznesením o pripustení zmeny žaloby z 15. februára 2011 č. k. 13C/133/2008-520 a uznesením o pripustení zmeny žaloby z 9. marca 2018 č. k. 13C/133/2008-1601 po čiastočnom späťvzátí žaloby v časti určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia žalovaného 1/ konaného 23. februára 2008 domáhali určenia, že tu nie je právo nájmu v prospech žalovaných 390/ až 394/ vyplývajúce z viacerých nájomných zmlúv, ktoré žalovaný 1/ ako prenajímateľ uzavrel so žalovanými 390/ až 394/ ako nájomcami. Dôvodili nedostatkom právnej subjektivity žalovaného 1/ pri uzavieraní nájomných zmlúv majúcim za následok neplatnosť nájomných zmlúv pre rozpor s § 38

zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), nevýhodnosťou nájomných zmlúv a postupom žalovaného 1/ pri uzavieraní nájomných zmlúv odporujúcim jeho stanovám. Žalobkyne vecnú aktívnu legitimáciu a naliehavý právny záujem odvodzovali od podielového spoluvlastníctva dotknutých nehnuteľností a členstvom v žalovanom 1/, ktorý s týmito pozemkami nakladá a hospodári.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 26. júla 2018 č. k. 13C/133/2008-1711 okrem iného (pozn.: uvádzajúc dovolaním napadnutú časť) výrokom II určil, že právo nájmu v prospech žalovanej 390/ (pozn.: v rozsudku súdu prvej inštancie označená ako žalovaná 2/) a žalovaného 391/ (pozn.: v rozsudku súdu prvej inštancie označený ako žalovaný 3/) vyplývajúce z nájomnej zmluvy medzi prenajímateľom označeným ako Urbariát, pozemkové spoločenstvo, Nám. Slobody 184, Kysucké Nové Mesto, IČO: 14 225 107 a žalovanou 390/ a žalovaným 391/ na strane druhej ako nájomcami, z 12. októbra 2007, ktorá je neplatná, tu nie je a výrokom VII žalobkyniam 1/ a 2/ priznal voči žalovaným 390/ a 391/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudok právne zdôvodnil ust. § 18 ods. 1 a 2, § 19a ods. 1, § 31 ods. 1 a § 38 Občianskeho zákonníka a § 1 ods. 1, § 9 a § 10 ods. 1 až 3 zákona č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon č. 181/1995 Z. z.“). V dovolaní napadnutej časti dôvodil, že žalobkyne ako podielové spoluvlastníčky žalovali pozemkové spoločenstvo, ktoré až do 3. decembra 2013 nemalo právnu subjektivitu, a žalovaných 2/ až 389/ ako členov spoločenstva, ktorých označenie bolo nútené a nevyhnutné pre úplné a riadne označenie účastníkov. Nadobudnutím subjektivity spoločenstva 3. decembra 2013 pozemkové spoločenstvo už môže vystupovať ako účastník konania/strana sporu pred súdom samostatne prostredníctvom výboru bez toho, aby bolo potrebné popri ňom označovať všetkých jeho členov (pôvodne žalovaných 2/ až 389/). Žalobkyne podaním doručeným súdu 6. marca 2014 vzali žalobu späť voči žalovaným 2/ až 389/ majú za to, že títo už nemusia byť účastníci konania, keďže za nich koná pozemkové spoločenstvo s právnu subjektivitou. Súd prvej inštancie na základe tohto procesného návrhu s poukazom na § 31 ods. 8 zákona č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon č. 97/2013 Z. z.“) ďalej nekonal so žalovanými 2/ až 389/, ale už len s pozemkovým spoločenstvom ako žalovaným 1/ zastávajúc názor, že k tejto procesnej zmene možno pristúpiť automaticky bez potreby vydania procesného rozhodnutia. Ďalej dôvodil, že 12. októbra 2007 bola uzavretá nájomná zmluva medzi žalovanými 390/ a 391/ ako nájomcami a žalovaným 1/ ako prenajímateľom, ktorý nemal právnu subjektivitu (tá bola obmedzená § 9 a 10 zákona č. 181/1995 Z. z.), čím bol daný dôvod neplatnosti nájomnej zmluvy podľa § 31 ods. 1 Občianskeho zákonníka (na ktorú musí súd prihliadať ex off). Nedostatok právnej subjektivity ani spôsobilosti na právne úkony pritom nemôže nahradiť žiadne plnomocenstvo ani žiadne čestné prehlásenie. Rozhodnutie o trovách konania bolo v súvisiacej časti odôvodnené právne ust. § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne úspechom žalobkyň vo vzťahu k žalovaným 390/ a 391/ v plnom rozsahu.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobkyň a žalovaných rozsudkom z 23. februára 2021 sp. zn. 11Co/225/2019 okrem iného rozsudok súdu prvej v časti napadnutej dovolaním (výrok II a VII) potvrdil ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP a žalobkyniam priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou dodávajúc, že nájomnú zmluvu podpísal za prenajímateľa subjekt bez právnej subjektivity, preto sa na uvedenú zmluvu musí hľadieť ako na absolútne neplatný právny úkon. Žalobkyne 1/ a 2/ ako členky pozemkového spoločenstva majú naliehavý právny záujem na určení, že v zmysle nájomnej zmluvy, ktorá je neplatná, právo nájmu v prospech žalovaných 390/ a 391/ tu nie je. Pokiaľ žalovaní v odvolaniach poukazovali na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/557/2015 vyslovujúce platnosť obdobnej nájomnej zmluvy, s týmto rozhodnutím sa odvolací súd nestotožnil a poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/220/2018 v obdobnej veci. K namietanému procesnému postupu v súvislosti s ust. § 31 ods. 8 zákona č. 97/2013 Z. z. odvolací súd, poukazujúc na úmysel zákonodarcu zjednodušiť súdne konania so všetkými členmi pozemkového spoločenstva nemajúceho právnu subjektivitu a následne zmeneného na subjekt s právnu subjektivitou, uviedol, že v konaniach začatých do 30. apríla 2013 postačovalo, aby člen/členovia oznámili príslušnému súdu, že za nich koná výbor, a následne postačovalo v rozhodnutí označiť ako účastníka pozemkové spoločenstvo a

uviesť členov výboru konajúcich v mene pozemkového spoločenstva. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie postupoval v medziach predmetného zákonného ustanovenia, keď podanie žalobkyní zo 6. marca 2014 podľa obsahu vyhodnotil ako oznámenie podľa § 31 ods. 8 zákona č. 97/2013 Z. z. a v ďalšom na strane žalovaných nekonal s jednotlivými členmi pozemkového spoločenstva označenými ako žalovaní 2/ až 389/, ale len so samotným spoločenstvom. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania bolo právne odôvodnené ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 CSP a vecne úspechom žalobkyní v odvolacom konaní v plnom rozsahu.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti potvrdzujúcej výroky II a VII rozsudku súdu prvej inštancie podala žalovaná 390/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila ustanovením § 421 písm. a/ a b/ CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke doteraz nevyriešenej v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Navrhla zmeniť rozsudok odvolacieho súdu tak, že odvolací súd v napadnutej časti zmení rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu zamietne, alternatívne navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu. Uviedla, že odôvodnenie rozsudkov nižších súdov (bod 15 odôvodnenia rozsudku prvej inštancie a body 15 a 17 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) sú v zjavnom rozpore s výslovnou dikciou § 10 ods. 2 zákona č. 181/1995 Z. z. ako aj s jeho účelom. Podstatou existencie pozemkových spoločenstiev bez právnej subjektivity bolo združenie sa jednotlivých vlastníkov podielov spoločnej nehnuteľnosti a následná spoločná správa pozemkového spoločenstva konaním splnomocnených zástupcov všetkých spoločníkov. Preto existoval § 10 zákona č. 181/1995 Z. z. a stanovky spoločenstva, ako i register spoločenstva, v ktorom bolo napísané, že za spoločníkov spoločenstva konajú konkrétne osoby. Keď zákon upravuje, že za spoločníkov pozemkového spoločenstva bez právnej subjektivity koná ten, kto je na to oprávnený v zmysle oznámenia obvodnému lesnému úradu, v registri ktorého bolo uvedené, že za spoločníkov sú oprávnení konať I.. U. Y., I.. I. Ď. a T. B., tak akákoľvek tretia osoba dôverujúca v zákon aj postup štátnych orgánov musela mať za to, že nájomnú zmluvu na užívanie spoločnej nehnuteľnosti sú oprávnení podpísať práve I.. U. Y. spolu s I.. I. Ď. pod spoločným názvom všetkých spoločníkov pozemkového spoločenstva. Otázka platnosti právnych úkonov uskutočnených osobami konajúcimi za pozemkové spoločenstvo bez právnej subjektivity má zásadný právny význam, týka sa aj práv tretích osôb nadobudnutých v dobrej viere, nebola explicitne doposiaľ riešená dovolacím súdom a odvolacími súdmi je rozhodovaná rozdielne. Odlišné právne posúdenie vyjadril Krajský súd v Bratislave v rozhodnutí z 22. januára 2019 sp. zn. 8Co/557/2015 v skutkovo a právne totožnej veci (nájomná zmluva uzavretá rovnakým prenajímateľom bez právnej subjektivity prostredníctvom zástupcov s iným nájomcom), keď vyslovil platnosť zmluvy (obdobne aj Krajský súd v Trenčíne v rozhodnutí z 26. septembra 2018 sp. zn. 6Co/402/2017). Právny názor vyjadrený odvolacím súdom v dovolaní napadnutom rozsudku v spojení s právnym zdôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie právne neobstojí, je nesprávny a v rozpore s § 10 zákona č. 181/1995 Z. z. účinného v čase uzavretia nájomnej zmluvy. Dovolací dôvod podľa § 421 písm. a/ CSP dovolateľka zdôvodnila poukazujúc na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako odvolacieho súdu z 13. mája 2014 sp. zn. 1Sžr/63/2016, z 28. apríla 2016 sp. zn. 7Sžo/84/2014 vychádzajúce z právneho názoru, že nájomná zmluva uzavretá pozemkovým spoločenstvom bez právnej subjektivity je platným právnym úkonom. Dovolateľka navrhla odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti potvrdzujúcej výroky II a VII rozsudku súdu prvej inštancie podal aj žalovaný 391/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Dovolanie odôvodnil ustanovením § 421 písm. b/ CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhol zrušiť rozsudky nižších súdov. Uviedol, že nižšie súdy nesprávne právne posúdili otázku účasti konania, konania za účastníka konania podľa § 31 zákona č. 97/2013 Z. z. Proti výrokom II a VII rozsudku súdu prvej inštancie podal dovolateľ odvolanie najmä z dôvodu nezákonného postupu súdu prvej inštancie spôsobujúceho vadnosť konania i vadnosť rozsudku súdu prvej inštancie. Pôvodnou žalobou sa pôvodné žalobkyne domáhali voči žalovaným ako členom pozemkového spoločenstva a podielovým spoluvlastníkom určenia neplatnosti nájomnej zmluvy z 12. októbra 2007. V priebehu konania súd bez opory v zákone po tom, čo

žalobkyne podaním zo 6. marca 2014 vzali žalobu späť voči žalovaným 2/ až 389/, v uznesení z 3. júla 2014 konštatoval, že nebude konať s účastníkmi vystupujúcimi v konaní ako členovia spoločenstva (žalobkyňami označení ako žalovaní 2/ až 389/), nakoľko to s poukazom na § 31 ods. 8 zákona č. 97/2013 Z. z. nie je potrebné. Nižšie súdy sa nesprávne vysporiadali s procesným postupom a posúdením otázky týkajúcej sa procesného postavenia žalovaného 1/. Nebol daný zákonný základ nekonať s podielovými spoluvlastníkmi spoločnej nehnuteľnosti a konať s výborom pozemkového spoločenstva. Podieloví spoluvlastníci spoločnej nehnuteľnosti označení ako žalovaní členovia pozemkového spoločenstva pôvodne bez právnej subjektivity neoznámili súdu, že za nich koná výbor, zároveň nižšie súdy nekonalí s výborom, ale konalí so žalovaným 1/. Tieto subjekty prestali byť účastníkom konania bez súdneho rozhodnutia, hoci žalobkyne voči týmto stranám sporu vzali žalobu späť a súd prvej inštancie o čiastočnom späťvzátí žaloby nerozhodol. Nižšie súdy potom nesprávne posúdili otázku hmotnoprávnej vecnej legitímácie a naliehavého právneho záujmu žalobkýň.

6. Žalobkyne navrhli dovolania odmietnuť, prípadne zamietnuť.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie/a podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia strany a spisania dovolaní v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolania žalovaných 390/ a 391/ sú prípustné a tiež dôvodné.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Žalovaní vyvodzovali prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, no vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) i z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (žalovaný 391/). Dovolací súd, vychádzajúc z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti (hoci výslovne takto neoznačené).

13. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a marná možnosť jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

14. V danej veci žalovaný 391/ v dovolaní namietal nesprávny procesný postup nižších súdov v otázke účastníctva konania a konania za účastníka podľa § 31 zákona č. 97/2013 Z. z.

15. Podľa § 31 ods. 8 veta prvá zákona č. 97/2013 Z. z. člen alebo členovia spoločenstva bez právnej subjektivity založeného podľa doterajších predpisov, ktoré bolo zapísané do registra podľa § 26 ods. 3 písm. a/, ktorí sú na jednej strane účastníkmi konania pred súdom alebo orgánom verejnej správy, ktorého predmetom je spoločná nehnuteľnosť, začatom do 30. apríla 2013, oznámia bez zbytočného odkladu orgánu, ktorý také konanie vedie, že za nich koná výbor.

16. Z vyššie uvedeného vyplýva, že súdy vychádzajúc z citovaného ustanovenia zákona v predchádzajúcom odseku bez akéhokoľvek rozhodnutia napriek procesnému návrhu žalobkýň, ktoré zobrali žalobu späť vo vzťahu k členom spoločenstva na žalovanej strane s tým, že žiadali, aby tento potom vystupoval na strane žalobcu, rozhodli, že vstup spoločenstva s právnou subjektivitou na strane žalobcu nepripustili a automaticky pokračovali so spoločenstvom na žalovanej strane s tým, že s ostatnými členmi spoločenstva už v konaní nepokračovali (pozn.: bez zastavenia konania v tejto časti). Tento postup dovolací súd nepovažuje za správny.

17. Z uvedeného ustanovenia zákona č. 97/2013 Z. z. však vyplýva, že toto ustanovenie prichádzalo do úvahy len v prípade, keď členovia spoločenstva bez právnej subjektivity (založeného podľa doterajších predpisov, ktoré bolo zapísané do registra podľa § 26 ods. 3 písm. a/) boli len na jednej strane účastníkmi konania pred súdom (alebo orgánom verejnej správy). Je zrejmé, že o tento prípad v danej veci nešlo a je potrebné konštatovať, že nižšie súdy v danej veci rozhodli vo veci samej vo vzťahu k spoločenstvu s právnou subjektivitou, ktoré sa nikdy účastníkom konania (teraz strana sporu) relevantným spôsobom nestalo a naopak nerozhodli vo vzťahu k tým (2/ - 389/ ostatným členom Urbariátu, pozemkového spoločenstva), ktorí účastníkmi konania stále boli a neopustili sféru žalovaných v súlade so zákonom. V danej situácii bolo na mieste rozhodovať o nástupníctve v zmysle § 92 OSP (zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok účinný do 30. júna 2016) a súčasne konanie na základe čiastočného späťvzťahu v časti zastaviť.

18. Uvedeným nesprávnym postupom bolo znemožnené strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

19. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť.

20. Napriek uvedenému, t. j. zistenej vade zmätočnosti dovolací súd uvádza vo vzťahu k dovolaniu žalovanej 390/, že právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP sú „spojené nádoby“, preto najvyšší súd neposudzoval prípustnosť dovolania striktné

len na základe toho, ako dovolateľka túto prípustnosť formálne vymedzila na konkrétnom riadku svojho podania. Bral do úvahy dovolací dôvod, vyabstrahoval z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a následne posúdil otázku, či od nej záviselo napadnuté rozhodnutie a či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a/ až c/ v § 421 ods. 1 CSP. Je totiž potrebné pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku.

21. Dovolanie v danej veci záviselo od (dovolacím súdom ešte neriešenej otázky) vyriešenia otázky, či spoločenstvo bez právnej subjektivity/jej členovia môže/u uzavrieť platnú zmluvu (a v nadväznosti na to potom, akým spôsobom koná takéto spoločenstvo, resp. jeho členovia, čo však súdy neriešili, nakoľko zastávali názor, že zmluva je automaticky neplatná).

22. V tom čase platný a účinný zákon č. 181/1995 Z. z. rozlišoval dva druhy pozemkových spoločenstiev, a to spoločenstvo bez právnej subjektivity a spoločenstvo s právnou subjektivitou (§ 9 zákona č. 181/1995 Z. z.).

23. Z ust. § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 181/1995 Z. z. vyplýva, že spoločenstvo bez právnej subjektivity zakladajú vlastníci podielov spoločnej nehnuteľnosti - spoločníci, a to zápisom do zoznamu spoločníkov. Jednou z podmienok zápisu je aj písomné vyhlásenie spoločníkov o združení sa. Na vznik spoločenstva bez právnej subjektivity je potrebný zápis spoločníkov vlastníacich najmenej dve tretiny spoločnej nehnuteľnosti a súhlas Slovenského pozemkového fondu za vlastnícke podiely spoločnej nehnuteľnosti v jeho správe. Spoločníci sú povinní oznámiť vznik spoločenstva bez právnej subjektivity obvodnému lesnému úradu, ktorý vedie register pozemkových spoločenstiev a súčasne oznámiť, kto je splnomocnený v ich mene konať navonok.

24. Dovolací súd v danej veci konštatuje, že keď v danom prípade odvolací súd (a pred ním súd prvej inštancie) založil svoje rozhodnutie v tejto otázke len na právnom názore, že predmetná zmluva je neplatná, pretože spoločenstvo nemalo v tom čase procesnú subjektivitu (ktorú skutočnosť najvyšší súd nepopiera), pričom však vôbec neskúmali, akým spôsobom takéto spoločenstvo/jeho členovia konajú (teda či v danom prípade konala alebo nekonala osoba, ktorá bola na konanie navonok oprávnená a za koho konala) v zmysle § 10 zákona č. 181/1995 Z. z. Takýto záver súdov je potom veľmi zjednodušený, predčasný, a preto nesprávny.

25. Dovolací súd z už vyššie priblížených dôvodov rozsudky oboch nižších súdov zrušil (§ 449 ods. 1 aj 2 CSP v spojení s § 439 písm. a/ CSP) a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie (§ 450 CSP).

26. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že vzhľadom na vyššie uvedené konštatovanie, dovolací súd považoval za nadbytočné posudzovať ďalšie dovolacie námietky.

27. Pokiaľ ide o namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, žalovaná 390/ poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. Sžo a Sžr.

28. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 Základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na nenadviazali (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/158/2017, sp. zn. 4Cdo/95/2017, sp. zn. 5Cdo/87/2017, sp. zn. 6Cdo/21/2017 a sp. zn. 6Cdo/129/2017).

29. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi

zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovisk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČR a vo Výbere rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie najvyššieho súdu z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, publikované v Zbierke stanovisk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 8/2018, pod R 71/2018). V systéme všeobecného súdnictva najvyššími súdnymi autoritami sú najvyšší súd, ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva a v prípade aplikácie únie práva aj Súdny dvor Európskej únie.

30. Pre právnu otázku v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (uznesenie najvyššieho súdu z 21. augusta 2018 sp. zn. 3Obdo/42/2018 publikované v Zbierke stanovisk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2018, pod R 83/2018).

31. Je potrebné uviesť, že rozhodnutia, na ktoré žalovaná 390/ poukázala, nie je možné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, pretože hoci vo veci rozhodoval najvyšší súd, nerozhodoval z pozície dovolacieho súdu, ale z pozície súdu odvolacieho, preto namietanie odklonu z tohto pohľadu je bez právneho významu.

32. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie v napadnutých častiach a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (dôvod vedúci k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu viedol k zrušeniu i rozhodnutia súdu prvej inštancie), lebo nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 1 a 2 v spojení s § 450 CSP).

33. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

34. V zmysle § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odloženie právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP v súlade s ustálenou predchádzajúcou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.